

Betlehemintien luontoselvitys 2023

Väylävirasto

Muutosluettelo

Versio:	Päiväys:	Muutoksen kuvaus	Tarkastettu	Hyväksyjä
1	29.9.2023	Luonnos	Pinja Mäkinen	Pinja Mäkinen
2	13.10.2023	Valmis	Pinja Mäkinen	Pinja Mäkinen
3				

Projekti:

Työnumero:

Asiakas:

Versio:

Päiväys:

Tekijä:

Mn-Tko tasoristeysturvallisuuden parantaminen
RaS3 II OT1
25006741-001
Väylävirasto
2
13.10.2023
Heidi Verkkosaari

Sisältö

1.	JOHDANTO	6
2.	AINEISTOT JA MENETELMÄT	8
3.	KASVILLISUUS JA LUONTOTYYPIT	8
3.1	Aineisto ja menetelmät	8
3.2	Tulokset	9
3.2.1	Selvitysalueen kasvillisuuden yleiskuvaus	9
3.2.2	Kasvilajisto	12
3.2.3	Luontotyytit	14
4.	LIITO-ORAVA	22
4.1	Johdanto	22
4.2	Aineisto ja menetelmät	22
4.3	Tulokset	23
5.	MUUT HUOMIONARVOISET LAJIT	25
6.	MUINAISJÄÄNNÖS	25
7.	EPÄVARMUUSTEKIJÄT JA POHDINTAA	27
8.	YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	27
8.1	Tehdyt selvitykset	27
8.2	Alueen luonnon yleispiirteet	27
8.3	Tulokset	27
8.4	Luontoarvojen huomiointi suunnittelussa	28
9.	LÄHTEET	29

Liite 1 Sensitiivisen lajitiedon liite SALASSAPIDETTÄVÄ, VAIN VIRANOMAISKÄYTTÖÖN

Sweco | Mn-Tko tasoristeysturvallisuuden parantaminen RaS3 II OT1

Työnumero: 25006741-001

Päiväys: 13.10.2023

Versio: 2

Kartta- ja ilmakuvat:

Maanmittauslaitos (MML)

Karttojen paikkatieto:

Sweco Finland Oy,

LUKE, SYKE ja ELY-keskukset,

Suomen Lajitietokeskus

Museovirasto

Valokuvat:

Sweco Finland Oy, 2023 (ellei kuvatekstissä muuta lähdettä mainita)

Sweco | Mn-Tko tasoristeysturvallisuuden parantaminen RaS3 II OT1

Työnumero: 25006741-001

Päiväys: 13.10.2023

Versio: 2

YHTEYSTIEDOT

Luontoselvityskonsultti
Sweco Finland Oy

Yhteyshenkilöt:

Luontoasiantuntija (MMM), Heidi Verkkosaari

Hatanpään valtatie 11

33100 TAMPERE

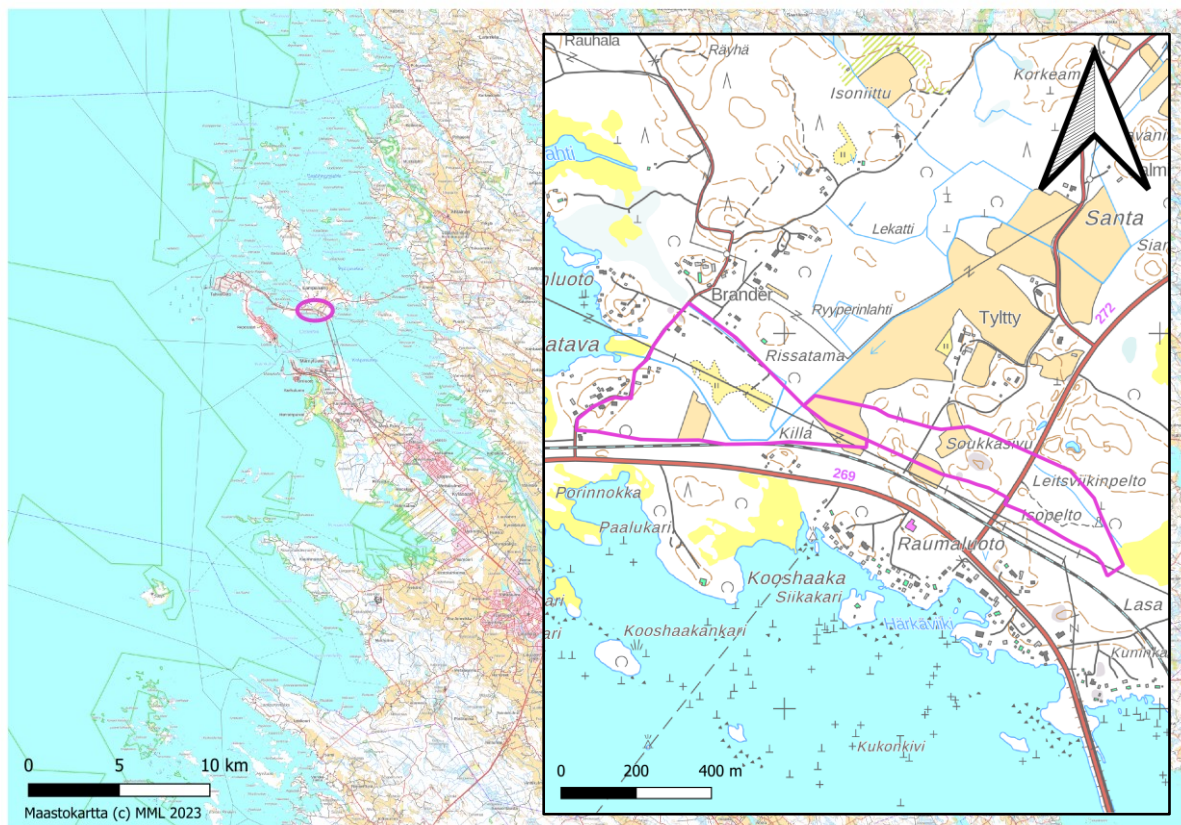
Puh. 040 653 0530

heidi.verkkosaari@sweco.fi

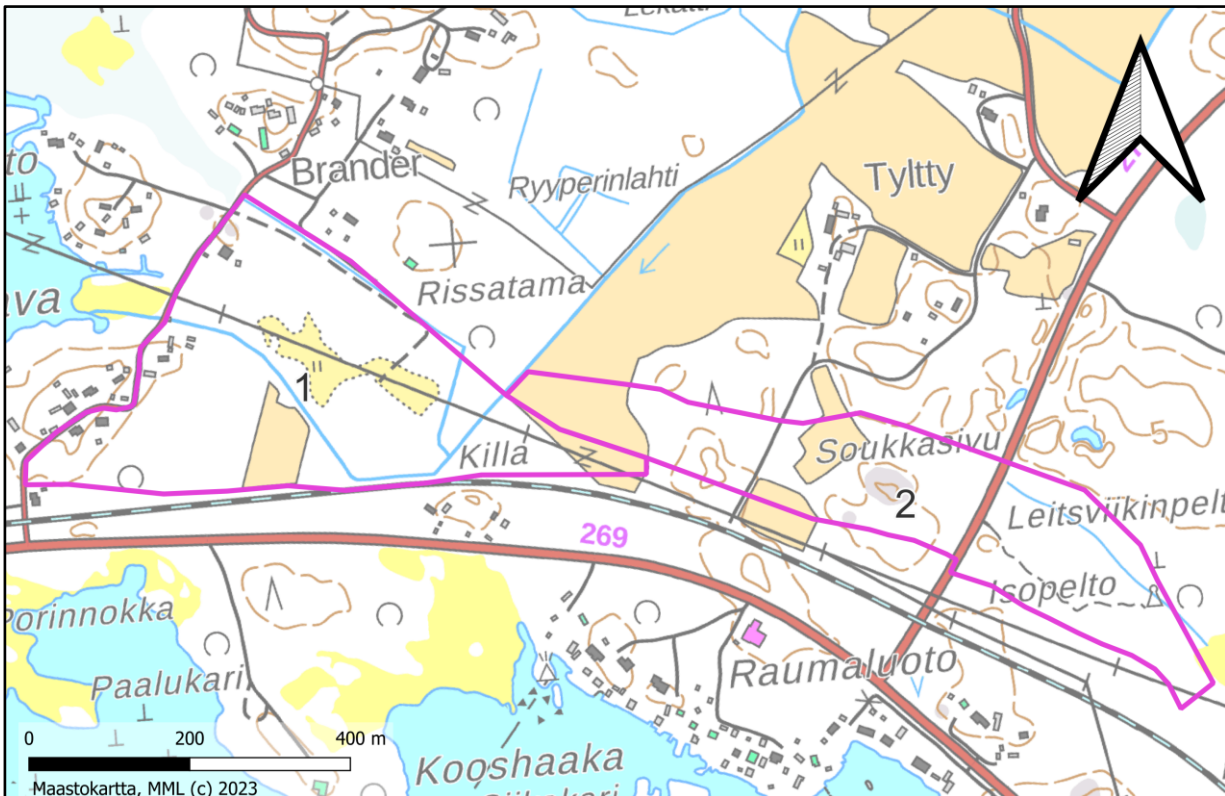
1. JOHDANTO

Väylävirasto on käynnistänyt suunnitteluhankkeen Pori-Mäntyluoto-Tahkoluoto rataosille sijoittuvien tasoristeysten poistamiseksi tai parantamiseksi. Hankkeen tarkoituksena on parantaa Pori-Mäntyluoto-Tahkoluoto rataosien liikenneturvallisuutta ja vähentää rataosan häiriöherkkyyttä. Tasoristeysten liikenneturvallisuuden parantamisen yhteydessä radan linjaus säilyy nykyisellään. Tämä luontoselvitys liittyy ratasuunnitelmaan Tasoristeysturvallisuuden parantaminen rataosuudella Mäntyluoto-Tahkoluoto, tasoristeykset välillä Kolpantie – Räyhäntie, Pori. Kyseessä on vuonna 2022 tehdyn luontoselvityksen (Sweco Infra & Rail, 2022) täydennysselvitys. Hankkeen yhteydessä maastonselvityksiä vaativista kohteista ja maastonselvitettävistä eliöryhmistä on sovittu vuonna 2022 Varsinais- Suomen ELY-keskuksen ylitarkastaja Iiro Ikonen kanssa.

Selvitysalue sijaitsee Lampaluodon saarella, Porin keskustasta noin 20 kilometriä luoteeseen Mäntyluoto-Tahkoluoto -välisellä rataosuudella. Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen maastokäynti on tehty 13.9.2023. Selvitysalueen sijainti ja rajausta on esitetty alla olevassa kuvassa (Kuva 1). Selvitysalue päätettiin jakaa tarkastelun helpottamiseksi kahteen osaan (osat 1 ja 2). Nämä jaot on esitetty numeroin kuvassa Kuva 2.

Kuva 1: Selvitysalueen sijainti kartalla. Kaukokartassa on violetilla soikiolla osoitettu selvitysalueen karkea sijainti. Lähikuvassa oikealla on esitetty selvitysalueen rajat violetilla. Selvitysalue on jaettu kahteen osaan. Selvitysalueen osista osa 1 on läntisempi ja osa 2 itäisempi.

Kuva 2: Selvitysalueen jako tarkastelualueisiin 1 ja 2.

Maastossa tehtiin luontotyyppi- ja kasvillisuus selvitys, jossa kiinnitettiin erityisesti huomioita uhanalaisiin, silmälläpidettäviin ja lakisääteisesti suojeltuihin lajeihin ja luontotyypeihin. Lisäksi maastossa selvitettiin alueen liito-oravapotentialisia elinympäristöjä. Muut selvitysalueen arvokkaat luontokohteet tarkasteltiin olemassa olevan tiedon perusteella. Tämä luontoselvitys liittyy ratasuunnitelmaan, jonka yhteydessä on jo tarkasteltu ympäröivien alueiden luontotietoja kuten luonnonsuojelun alueiden ja vastaavien luonnon arvoalueiden rajoja, joten niitä ei selvitetty tämän selvityksen yhteydessä. Selvitysalueen länsiosassa sijaitsevassa leveässä ojassa tehtiin myös keväällä 2023 viitasammakko-, isolampisukeltaja- ja idänkirsikorentoselvitykset, jotka raportoidaan erikseen.

Maastotöiden ja lähtötietojen perusteella pyrittiin tunnistamaan selvitysalueen luontoarvot. Erityisesti kiinnitettiin huomiota seuraaviin seikkoihin:

- luonnonsuojelulain 64 §:n ja 65 §:n mukaiset luontotyypit
- vesilain 2. luvun 11 §:n vesiluontotyypit sekä luonnontilaiset ja luonnontilaisen kaltaiset purot (VL 3. luvun 2 §)
- metsälain 10 §:n luontotyypit
- uhanalaisten luontotyyppien luonnontilaiset tai niiden kaltaiset kohteet
- uhanalaisten ja silmälläpidettävien, rauhoitettujen ja direktiivilajien, erityisesti suojeltujen sekä Suomen kansainvälisten vastuulajien esiintymät
- liito-oravapotentialiset luontotyyppikuviot

Sweco | Mn-Tko tasoristeyturvallisuuden parantaminen RaS3 II OT1

Työnumero: 25006741-001

Päiväys: 13.10.2023

Versio: 2

- Natura- ja luonnonsuojelualueet yms. luonnon arvoalueet

Arvokkaiden kohteiden rajauspäätökset tehtiin asiantuntija-arviona.

Selvityksen on tehnyt MMM ekologi Heidi Verkkosaari Sweco Finland Oy:stä ja tarkastanut biologi (FM) Pinja Mäkinen Sweco Finland Oy:stä.

2. AINEISTOT JA MENETELMÄT

Selvityksen lähtötietoina on käytetty mm. peruskarttoja, ilmakuvia, Ympäristöhallinnon tietokantoja (mm. Karpalo-karttapalvelu), Metsäntutkimuslaitoksen valtakunnan metsien inventoinnin (MVMi) kartta-aineistoja (Paikkatietoikkuna.fi) ja osalle selvitysaluetta aiemmin saman ratasuunnitelmahankkeen yhteydessä laadittua kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitystä (Sweco Infra & Rail 2022).

Selvitysalueen ja sen ympäristön lajiston yleiskuvan saamiseksi lähtötietoina käytettiin Suomen Lajitietokeskuksen (2023b) (Laji.fi) kaikkien lajien tietoja. Lajistotiedot pyydettiin selvitysalueelta ja sen lähiympäristöstä.

Maastoselvityksinä tehtyjen kasvillisuus- ja luontoselvityksen sekä liito-oravapotentialiselvitysten menetelmät on kuvattu näiden lajien ja lajiryhmien Aineisto ja menetelmät -alaluvuissa (luvut 3.1 ja 4.2).

Luontoselvityksen kohteet luokiteltiin eri arvoluokkiin soveltaen oppaan Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi (Mäkelä & Salo 2021) ohjeistusta:

- luokka 1: Lainsäädännöllä turvatut kohteet
- luokka 2: Erityisen tärkeät kohteet
- luokka 3: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet
- luokka 4: Monimuotoisuutta tukevat kohteet

3. KASVILLISUUS JA LUONTOTYYPIT

3.1 Aineisto ja menetelmät

Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys tehtiin koko selvitysalueella. Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksessä kiinnitettiin erityistä huomiota suojeltuihin luontotyypeihin (luonnonsuojelulain 64 ja 65 § ja vesilain 2. luvun 11 § sekä vesilain 3. luvun 2 §:n purot ja metsälain 10 §: n luontotyypit) sekä uhanalaisten luontotyyppien edustavien/luonnontilaisten tai niiden kaltaisten kohteiden ja edustavien perinnebiotooppikohteiden esiintymiseen, sekä valtakunnallisesti ja alueellisesti uhanalaisten ja silmälläpidettävien sekä lakisääteisesti suojeltujen (rauhoitettujen lajit ja direktiivilajit sekä erityisesti suojellut lajit) kasvilajien ja Suomen kansainvälisten vastuulajien esiintymiseen. Myös haitallisten vieraskasvilajien esiintyminen huomioitiin maastoselvityksessä.

Mahdollista huomionarvoista kasvillisuutta ja luontotyypejä selvitettiin myös Laji.fi-tietokannan (Suomen Lajitietokeskus, 2023b) tiedoista, aiemmin tehdyistä luontoselvityksistä sekä Metsäkeskuksen avoimesta metsälakikohdekarttapalvelusta (Metsäkeskus, 2023) ja Luonnonvarakeskuksen monilähteisen valtakunnan metsien inventoinnin (MVMi) paikkatietoaineistosta (Luonnonvarakeskus, 2023).

Raportissa esitetään kasvillisuudeltaan ja luontotyyppiltään huomionarvoiset kohteet karttarajauksin ja tekstikuvauksin sekä yleiskuvaus selvitysalueen kasvillisuudesta ja luontotyypeistä.

Sweco | Mn-Tko tasoristeyturvallisuuden parantaminen RaS3 II OT1

Työnumero: 25006741-001

Päiväys: 13.10.2023 Versio: 2

3.2 Tulokset

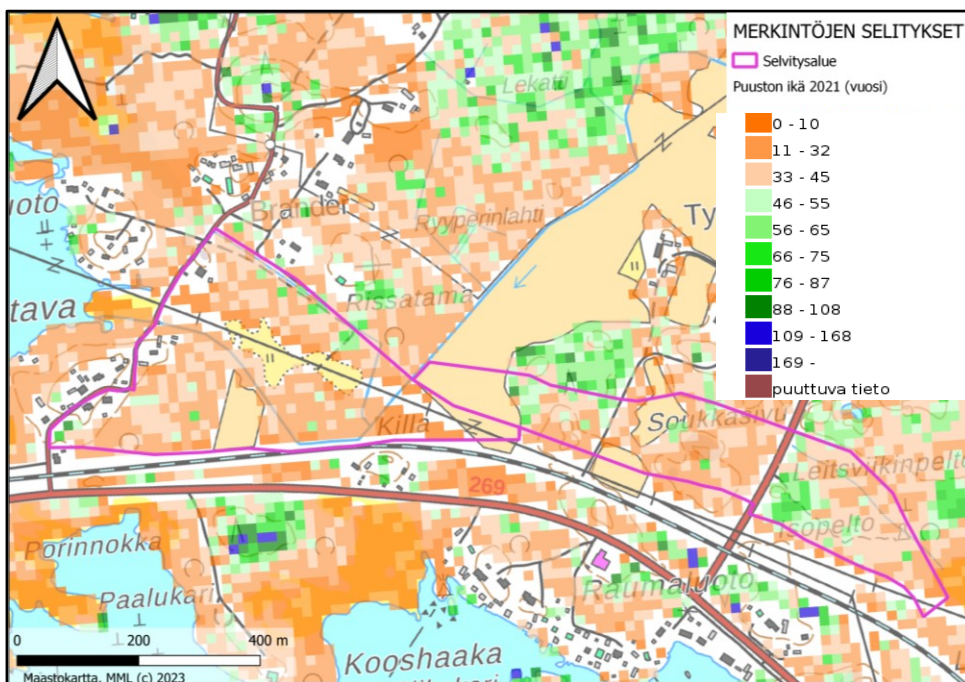
3.2.1 Selvitysalueen kasvillisuuden yleiskuvaus

Suunnittelualue sijoittuu metsäkasvillisuusvyöhykkeiden jaossa eteläboreaaliseen vyöhykkeeseen ja siellä alueelle Lounaismaa ja Pohjanmaan rannikko (2a). Suokasvillisuusvyöhykkeiden alueella suunnittelualue kuuluu kilpikeitaiden eli konsentristen kermikeitaiden vyöhykkeeseen ja alajäossa Etelä-Suomen kilpikeitaiden vyöhykkeeseen. Maankamara-karttapalvelun (GTK, 2023) mukaan selvitysalueen maaperä on selvitysalueen itäosassa (osa-alue 2) pääosin hiekkamoreenia ja selvitysalueen länsipäässä (osa-alueen 1 länsiosassa) pääosin hiekkamoreenia. Selvitysalueen keskellä osa-alueen 1 itäosassa ja osa-alueen 2 länsiosassa maaperä on tyyppiä "littoral deposit" eli rannikkovyöhykkeen kerrostumaa.

Selvitysalueella sijaitsee muutamia teitä, joista osa on ruuhottunut. Alueen metsistä valtaosa on asutuksen reunametsiä, eri-ikäisiä kasvatusmetsiä tai entisiä peltöjä. Kasvillisuus selvitysalueen metsistä pääosa on alavalle maankohoamisrannikolle entisten peltöjen metsittyessä syntyneitä ei-luonnonmukaisia lehtipuuvaltaisia kasvatusmetsiä. Selvitysalueella halkovat paikoin edelleen pellot.

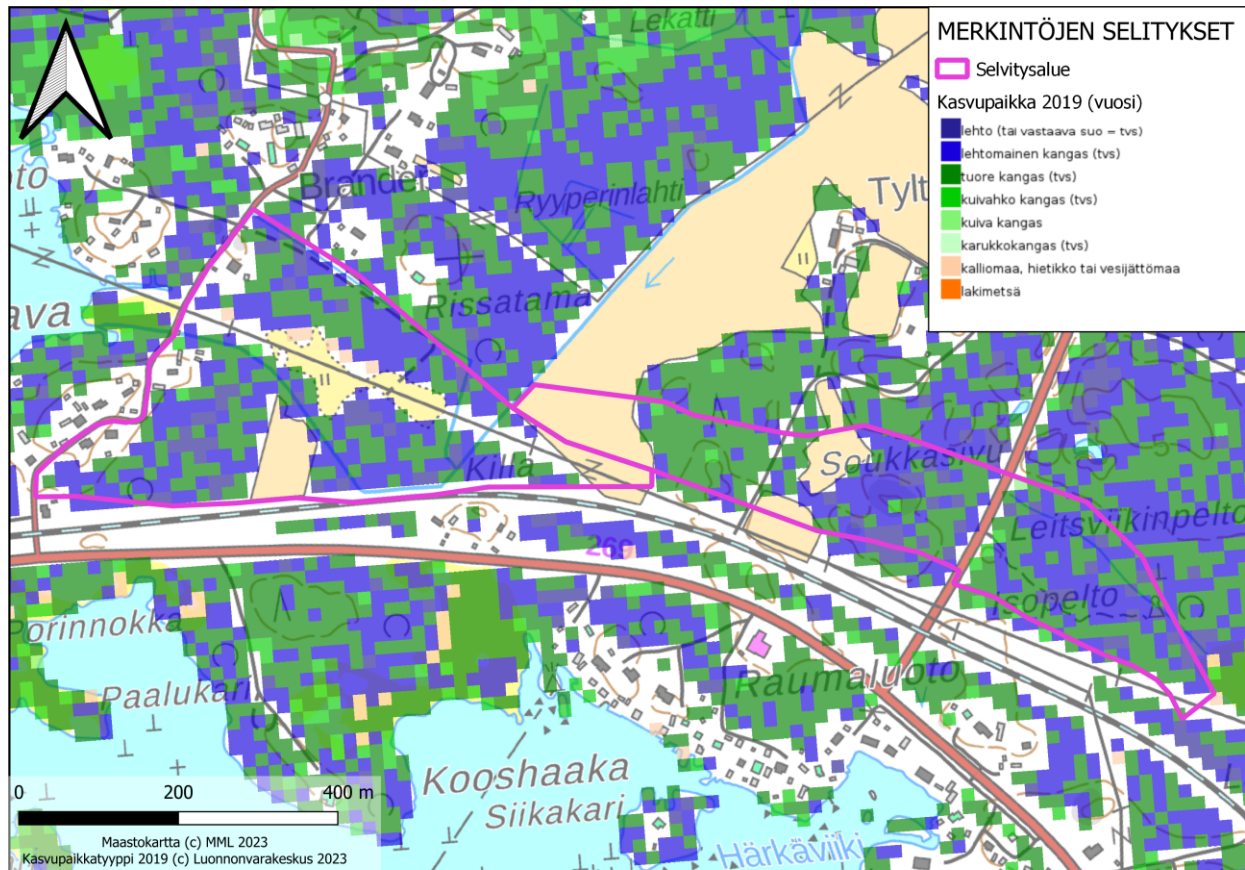
Selvitysalueiden metsät ovat pääosin lehtipuuvaltaisia, paikoin kuusivaltaisia, nuoria tai varttuneita kasvatusmetsiä, joista monet ovat syntyneet peltöjen metsittyessä. Sekapuuna kasvaa paikoin mäntyä. Lehtipuista alueella kasvaa etenkin haapaa, koivua ja tervaleppää, mutta myös mm. tuomea, pihlajaa, raitaa ja harmaaleppää. Alueen metsissä on pääasiassa niukasti lahoppua, lukuun ottamatta selvitysalueen länsiosan kuusi-lehtipuu-sekametsää.

Puuston ikäjakauma selvitysalueen eri osissa on esitetty seuraavassa kuvassa (Kuva 3) (Luonnonvarakeskus 2023). Kartta kuvaavaa vuoden 2021 tilannetta.

Kuva 3: Puuston ikärakennetta kuvaava kartta. Kartassa on esitetty myös Luonnonvarakeskuksen monilähteen valtakunnan metsien inventoinnin (MVMI) puustonikäaineisto vuodelta 2021 (Luonnonvarakeskus 2023).

Yleisimmät selvitysalueiden metsien kasvupaikkatyytit ovat erilaiset lehtipuuvaltaiset tuoret, ei-luonnontilaiset lehtoluontotyytit ja käenkaali-mustikkatyytin lehtomainen kangas sekä mustikkatyytin tuore kangas. Seuraavassa kuvassa (Kuva 4) on selvitysalueen kasvupaikkatyyppikartta.

Kuva 4. Kasvupaikkatyyppikartta Luonnonvarakeskuksen monilähteen valtakunnan metsien inventoinnin (MVMI) paikkatietoaineistosta 2019 (Luonnonvarakeskus, 2023).

Selvitysalueen läpi kulkee muutamia maastokartassakin näkyviä uomia, jotka ovat pääosin kaivettuja tai suoristettuja ojia. Selvitysalueella ei ole jokia eikä luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia noroja tai puroja. Pieniä kaivettuja ojia on myös teiden varsilla. Selvitysalueelta ei luontoselvityksen perusteella löytynyt lähteitä, lähteikköjä eikä tihkupintoja. Selvitysalue rajautuu lännessä järviruokorantaiseen suoalueeseen, mutta selvitysalueella ei ole luonnontilaisia tai sen kaltaisia soita eikä järviä tai lampia.

Seuraavassa on kuvattu lyhyesti selvitysalueen kasvillisuuden ja luontotyyppien yleispiirteitä.

Selvitysalue, osa 1 (eli selvitysalueen läntinen osa):

Pääosin metsittynyttä tai metsitettyä peltoa. Aluetta halkoo syviä, vetisiä ojia. Selvitysalueen osaa 1 halkoo itä-länsisuuntainen voimalinja, jonka pohjoispuolella kasvaa kuuselle istutettua kasvatusmetsää ja luontaisesti ojanreunuspuustosta metsittynyttä tervaleppälehtoa. Tervaleppälehdon alue on osin viidakkomaista ryteikköä, jonka aluskasvillisuus on lehdoille tyypillistä ruohovaltaista kasvillisuutta, mm. vadelmaa ja saniaisia (Kuva 16). Voimalinjan pohjoispuolen lehdon alueelle on levinnyt osin myös jättipalsamia (haitallinen vieraslaji), joskaan ei vielä tiheänä kasvustona. Myös hiukan terttuseljaa (vieraslaji) esiintyy alueella (Kuva 7).

Sweco | Mn-Tko tasoristeyturvallisuuden parantaminen RaS3 II OT1

Työnumero: 25006741-001

Päiväys: 13.10.2023

Versio: 2

Voimalinjan eteläpuolisella alueella kasvaa kasvatusmetsäksi istutettua kuusikkoa ja koivikkoa (Kuva 5). Selvitysalueen lounaisreunassa, asutuksen lähistöllä kasvava metsä on pääasiassa ryteikköistä nuorta, osin iäkkäistä puuyksilöistä koostuvaa sekalajista lehtimetsää, jonka aluskasvillisuutta hallitsee monin paikoin jättipalsami (Kuva 9).

Kuva 5. Selvitysalueen 1 keskiosan kasvillisuutta voimalinjan alla ja kuusi-koivu kasvatusmetsää voimalinjan eteläpuolella. Kuvaussuunta etelään.

Selvitysalue, osa 2 (eli selvitysalueen itäinen osa):

Alueella kasvaa pääasiassa eri ikäistä kuusi-lehtipuu -lajistoista kasvatusmetsää, osin entisillä peltoalueilla. Varttuneilla kasvatusmetsän osilla tai sellaisilla paikoilla, joissa kasvaa myös isoja kuusia tai haapoja, on liito-oravalle potentiaalista elinympäristöä (Kuva 18). Näillä varttuneen kasvatusmetsän alueilla on pääosin vähän lahoppuuta, mutta alueen 2 itäosissa sitä on paikoin huomattavasti. Näilläkin alueilla metsää ei muut rakennepiirteet huomioon ottaen voi pitää luonnontilaisena tai luonnontilaisen kaltaisena. Alueen 2 Pohjoisen satamatien ja Tyltyntien väliin jäävällä metsäkaistaleen radanpuoleisella etelälaidalla kasvaa nuorta haapaleppä-koivu -lajistoista ravinteikasta lehtoa, jonka kenttäkerrosta hallitsee lehtokieli (Kuva 6). Alueella 2 huomionarvoisiksi merkityt kohteet on kuvattu tarkemmin luvussa 3.2.3. Alueella ei tavattu vieraslajiesiintymiä.

Kuva 6. Lehtokielon peittämää nuorta lehtoa selvitysalueen itäisen osan eli osa-alueen 2 keskiosassa.

3.2.2 Kasvilajisto

Luontoselvityksen maastokäynnillä selvitysalueella ei havaittu valtakunnallisesti ja alueellisesti uhanalaisia tai silmälläpidettäviä eikä lakisääteisesti suojeltavia kasvilajeja (luontodirektiivin liitteiden II ja IV b lajeja tai rauhoitettuja tai erityisesti suojeltuja kasvilajeja). Laji.fi-tietokannan (Suomen Lajitietokeskus, 2023b) mukaan selvitysalueilla tai niiden lähiympäristössä ei ole uhanalaisten, silmälläpidettävien, rauhoitettujen tai luontodirektiivin liitteisiin IV tai II kuuluvien tai erityisesti suojeltujen kasvilajien tunnettuja esiintymispaikkoja.

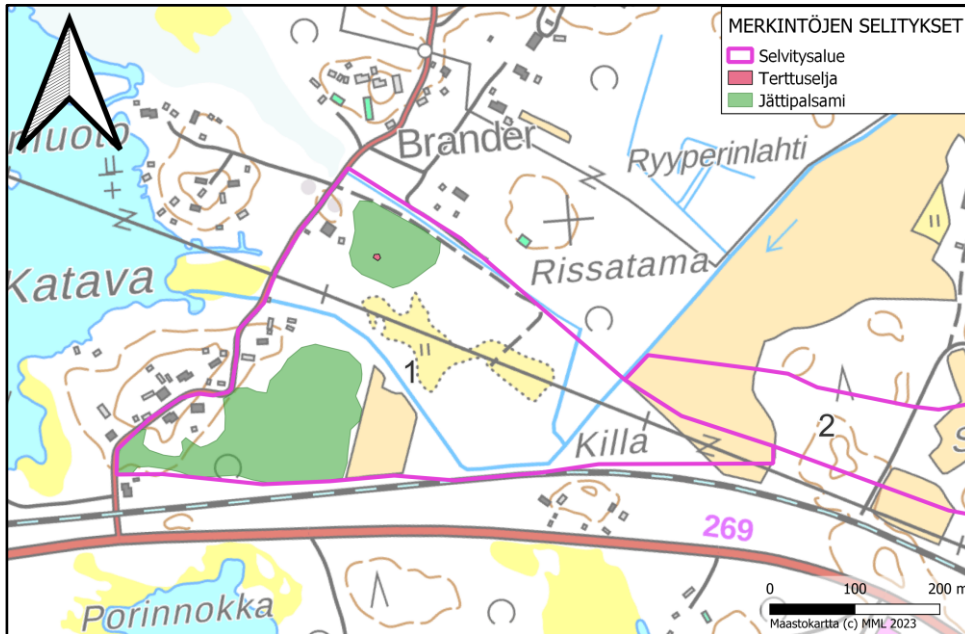
Selvitysalueilla kasvaa monin paikoin jättipalsamia ja tertuseljaa, jotka ovat vieraslajeja (Vieraslajit.fi 2023). Vieraslajiesiintymiä havaittiin erityisesti selvitysalueen 1 länsiosassa, lähellä Betlehemintietä. Nämä havaitut vieraskasvilajien esiintymät on esitetty seuraavalla kartalla (Kuva 7) ja jättipalsamiesiintymää selvitysalueella 1 kuvissa Kuva 8 ja Kuva 9. Jättipalsami on sekä Kansallisessa vieraslajiluettelossa (VN 704/2019, VN 912/2023) että EU:n vieraslajiluettelossa listattu haitallinen vieraslaji (Suomen Lajitietokeskus, 2023a). Tertuselja on vuoden 2012 kansallisessa vieraslajistrategiassa mainittu laji, mutta se ei ole Kansallisen vieraslajiluetteloon (VN 704/2019, VN 912/2023) tai EU:n vieraslajiluetteloon listattu haitallinen vieraslaji (Suomen Lajitietokeskus, 2023c). Lajit ovat selvitysalueella yleisiä, ja esiintymät sijaitsevat metsissä melkoisen ryteikköisissä paikoissa, joten niiden hävittäminen olisi haastavaa. Rakennettaessa ja maita siirrellessä tulee

Sweco | Mn-Tko tasoristeyturvallisuuden parantaminen RaS3 II OT1

Työnumero: 25006741-001

Päiväys: 13.10.2023 Versio: 2

huolehtia, että ei siirretä samalla haitallisia vieraslajeja uusille alueille. Tämän suunnittelussa kannattaa huomioida muun muassa Vieraslajiportaalin (Vieraslajit.fi 2023) ohjeet.

Kuva 7: Vieraslajien havaittu levinneisyys maastaselvityksessä. Lähde: Maanmittauslaitos 2023.

Kuva 8. Jättipalsami on haitallinen vieraslaji, joka leviää tehokkaasti siemenistä.

Kuva 9. Jättipalsamin valtaamaa lehdon pohjaa selvitysalueella 1.

3.2.3 Luontotyytit

Luontoselvityksen maastotöissä selvitysalueella havaittiin luonnonsuojelulain 64 ja 65 §:n luontotyyppikohteita (kohteet 1 ja 3). Vesilain 2. luvun 11 §:n pienvesikohteita tai vesilain 3. luvun 2. §:n yleisen vesilupatarpeen alaisia luonnontilaisia tai sen kaltaisia puroja ei havaittu selvitysalueella.

Metsäkeskuksen avoimeen metsälakikohdepaikkatietokarttaan (Metsäkeskus, 2023) ei ole merkitty yhtään metsälain 10 §:n tarkoittamaa erityisen tärkeää elinympäristökuviota selvitysalueelle. Selvitysalueen itäinen osa-alue eli osa 2 rajautuu itäkulmastaan Metsäkeskuksen (2023) erityisen tärkeäksi elinympäristökuvioksi (metsälain 10 §) rajaamaan kohteeseen, joka edustaa metsälakikohdekartan Metsäkeskuksen (2023) ja karttasivulle linkitetyn koodintulkintataulukon perusteella luontotyyppiä tulvaniitty/luhta. Metsäkeskus tekee metsälakikohteiden viralliset rajaukset ja metsälaki koskee vain metsätaloutta, ei muuta maankäyttöä, vaikkakin metsälakikohteet ovat samalla huomionarvoisia keskimääräistä talousmetsää korkeampien luontoarvojensa vuoksi. Periaatteessa kohteet 1–3 täyttänevät luontotyyppinsä, puustonsa, kokonsa ja muiden ominaispiirteidensä perusteella metsälain 10 §:n kohteen määritelmän. Voimassa oleva luontoselvitysten laatimista ja luontoselvitysten yhteydessä tehtävää luontokohteiden arvoluokittelua koskeva, tässäkin selvityksessä noudatettu opas (Mäkelä & Salo, 2021), ei kuitenkaan ohjeista (mm. oppaan luku 7, taulukko 7.1) huomioimaan kohteiden mahdollista metsälain 10 §:n mukaisuutta sinällään vaan kohteiden muut luontoarvot, mm. mahdollisen vesi- ja luonnonsuojelulain mukaisuuden ja luontotyyppin uhanalaisuusluokituksen.

Kasvillisuudeltaan luontotyyppin uhanalaisuuden tai silmälläpidettävyyden perusteella huomionarvoisia kohteita selvitysalueella ovat kohteet 1–3, jotka rajattiin kartalle maastohavaintojen perusteella. Kohde 1 edustaa

Sweco | Mn-Tko tasoristeyturvallisuuden parantaminen RaS3 II OT1

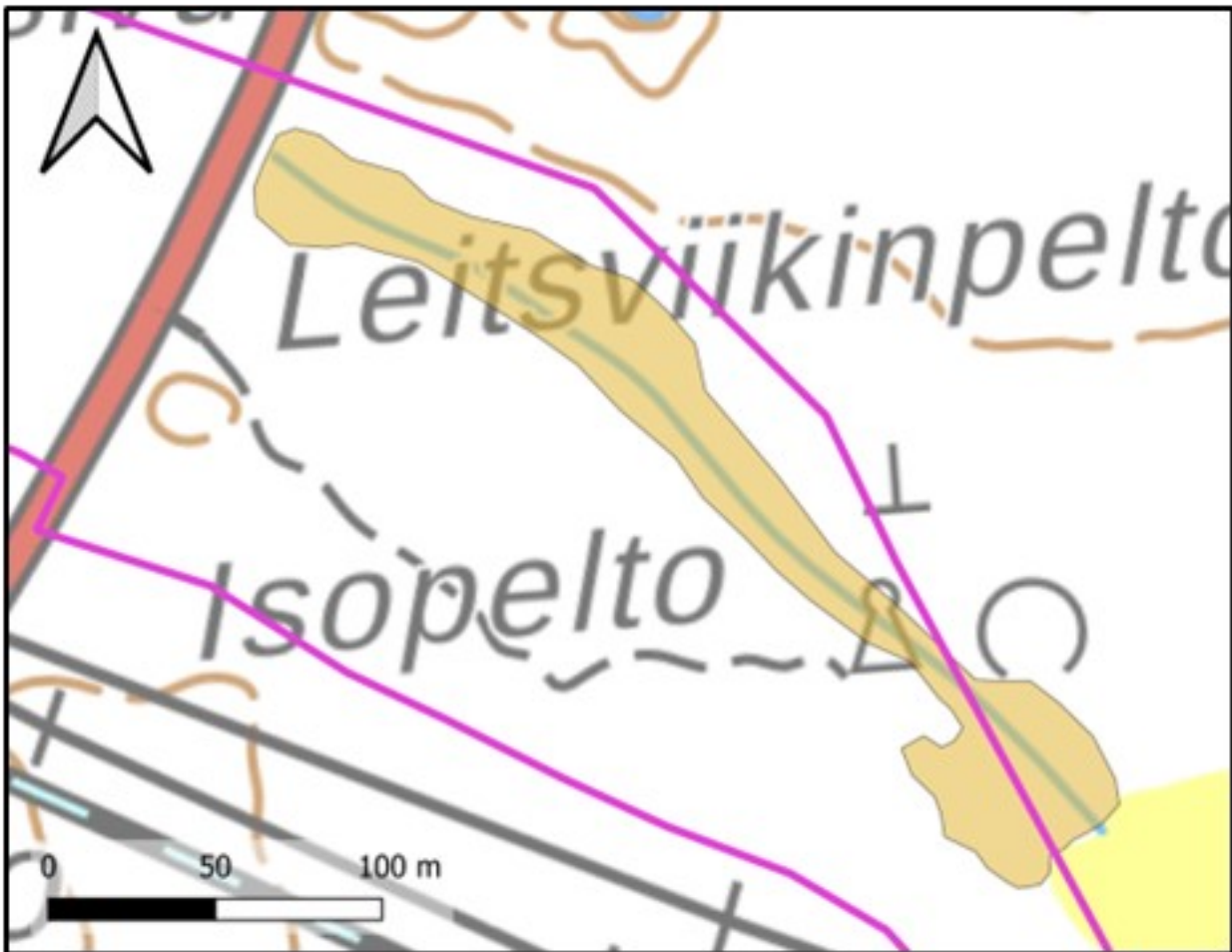
Työnumero: 25006741-001

Päiväys: 13.10.2023 Versio: 2

kosteaa luontotyyppien uhanalaisuudenarvioinnissa runsasravinteista lehtoa (vaarantunut luontotyyppi). Kohteen 2 avokallioalue edustaa luontotyyppiä karut poronjäkälä-sammalkalliot, joka on valtakunnallisesti elinvoimainen (-silmläpidettävä) ja Etelä-Suomessa silmläpidettävä (-vaarantunut). Kohteen 3 luontotyyppi edustaa kosteaa keskirasvinteista lehtoa, joka on luontotyyppinä silmläpidettävä.

Seuraavassa on kunkin luontotyyppikohteen kuvaus ja huomiointisuositukset.

Kohde 1: Saniaislehto.

Kuva 10. Saniaislehdon (kohde 1) sijainti on merkitty karttaan oranssilla ja selvitysalueen rajat violetilla. Taustakartan lähde: Maanmittauslaitoksen maastokartta 2023.

Kohteen pinta-ala on 0,8 hehtaaria.

Luonnonsuojelulain 64 §:n kohde.

Puustoltaan terveleppävaltainen saniaislehto edustaa luontotyyppien uhanalaisuudenarvioinnissa (Kontula & Raunio, 2018) luontotyyppiä kosteat runsasravinteiset lehdot, joka on sekä valtakunnallisesti että Etelä-Suomessa määritelly vaarantuneeksi (VU).

Sweco | Mn-Tko tasoristeyturvallisuuden parantaminen RaS3 II OT1

Työnumero: 25006741-001

Päiväys: 13.10.2023 Versio: 2

Luontoarvoluokitus luokka 1: Lainsäädännöllä turvatut kohteet.

Selvitysalueella osalla 2 eli selvitysalueen itäisellä osalla sijaitsevan ojan ympäristössä sijaitsevaa kotkansiipivaltaista saniaislehtoa (= MattT), joka on osin edustavaa. Alueella kasvaa runsaasti sanikkaisia, muutoin ympäröivän metsänpohjan kasvillisuus runsasravinteisen-keskiravinteisen lehdon kasvillisuutta (mm. käenkaali-oravanmarjatyypin = OMaT). Lehdon valtalajeja ovat mm. kotkansiipi, soreahiirenporras, metsäalvejuuri, korpi-imarre ja käenkaali sekä erilaiset heinät. Myös pienikasvuista vadelmaa esiintyy niissä kohdissa, joissa sanikkaiset eivät muodosta vallitsevaa kenttäkerroskasvustoa. Puusto alueella on tervaleppävaltaista, alue on paikoin ryteikköistä, mutta lahoppua esiintyy kohteen alueella niukasti. Tervaleppän lisäksi puulajistossa esiintyy paikoin koivua ja pihlajaa sekä kohteen luontotyyppikuvion rajoilla kuusta. Kohteen puusto on pääasiassa nuoren metsän ikäistä, mutta yksittäisiä varttuneempia tervaleppiä myös esiintyy. Ylempää latvuserrosta hallitsevat lähinnä ympäröivän metsän varttuneet kuuset, koivut ja haavat.

Kuva 11. Tervaleppävaltaista saniaislehtoa Pohjoisen satamatien päässä kuviota. Kuvaussuunta itään.

Kuva 12. Ojanvarren saniaislehdon (kohde 1) kasvillisuutta selvitysalueen itälaidalla. Kuvaussuunta luoteeseen.

Luonnontilaiset ja luonnontilaiseen verrattavat tervaleppämetsät ovat luonnonsuojelulain (9/2023) 64 §:n mukaisia luontotyypppejä. Uuden luonnonsuojeluasetuksen luonnoksen (Valtioneuvosto, 2023) 5 §:n mukaan luonnonsuojelulain 64 §:n mukaiset tervaleppämetsät ”*käsittävät tervaleppävaltaiset metsät ja suot: tervaleppäkorvet, tervaleppäluhdet ja tervaleppälehdot. Rantojen kapeita, vain muutamien metrien levyisiä tervaleppäesiintymiä ei lueta tervaleppämetsiksi. Tervaleppäkorvet ovat lehto- tai ruohokorpia, joiden kasvillisuutta luonnehtivat kostean kasvupaikan ruohot tai saniaiset. Tervaleppäluhdille on ominaista märkyys ja pysyvä pintavesien vaikutus. Vallitsevana aluskasvillisuutena voi olla esimerkiksi saniaisia, keltakurjenmiekkaa, korpikaislaa, järvikortetta, järviruokoa tai saroja. Tervaleppälehdot ovat kosteita tai tuoreita lehtoja, joiden kasvillisuus on saniais- tai suurruohovaltaista. Tervaleppäkorvet, -luhdet ja -lehdot sijaitsevat tyypillisesti rannoilla tai soiden reunoilla. Ne esiintyvät usein yhdessä muodostaen suojeltavan ekologisen kokonaisuuden, johon luetaan myös tervaleppämetsien reunojen nuoret sukkessiovaiheet. Tervaleppämetsät ovat herkkiä vesitalouden muutoksille.*”

Kohde 1 täyttää tämän luontoselvityksen perusteella Luonnonsuojelulain 64 §:n mukaisen luonnontilaiseen verrattavan tervaleppämetsän tunnusmerkit. Luonnonsuojelulain (9/2023) perusteella Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi päättää suojella tervaleppämetsän luonnontilaisen tai luonnontilaiseen verrattavan esiintymän, joka on kyseisen suojellun luontotyyppin (tervaleppämetsät) säilymiselle tärkeä: Luonnonsuojelulain

Sweco | Mn-Tko tasoristeyturvallisuuden parantaminen RaS3 II OT1

Työnumero: 25006741-001

Päiväys: 13.10.2023 Versio: 2

64 §:n mukaan ”Suojelupäätöksessä on määriteltävä suojellun luontotyyppin esiintymän rajat. Suojellun luontotyyppin esiintymää ei saa hävittää eikä heikentää. Kielto tulee voimaan, kun päätös on annettu tiedoksi alueen omistajille ja haltijoille. Edellä 2 momentissa tarkoitettu päätös on voimassa valituksesta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin päättä. Päätöksestä on tehtävä merkintä kiinteistörekisteriin. Jos 2 momentissa tarkoitettulla päätöksellä määritelty suojellun luontotyyppin esiintymä on menettänyt merkityksensä luontotyyppin suotuisan suojelutason saavuttamiselle tai säilyttämiselle, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi lakkauttaa esiintymän suojelun. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettujen luontotyyppien määrittelyperusteista.” Laissa viitattu valtioneuvoston asetus (luonnonsuojeluasetus) on vasta ollut lausunnoilla, ja lausunnoilla olleessa versiossa (Valtioneuvosto, 2023) olleeseen tervaleppämetsän määritelmään on edellä viitattu ja se on otettu huomioon tämän luontoselvityksen kohderajausharkinnassa.

Suositus:

Kohdetta 1 tulee ottaa suunnittelussa huomioon luonnonsuojelulain 64 §:n mukaisena luontotyyppikohteena, jota koskee luonnonsuojelulain 64 §:n mukainen heikennys- tai hävityskielto, vaikkakaan ei ole tiedossa, että ELY-keskus olisi tehnyt kohteelle luonnonsuojelulain 64 §:n mukaisen suojelupäätöksen. Näin ollen kohteen maankäyttöä ei tule muuttaa eikä kohteen puustoa hakata ilman, että asiasta ensin pyydetään alueellisen ELY-keskuksen näkemys. ELY-keskus viimekädessä ratkaisee, onko kyseessä luonnonsuojelulain 64 §:n mukainen luontotyyppikohte ja onko suunniteltu maankäyttö kohteella hyväksyttävää.

Kohde 2: Avokallio.

Kuva 13. Kallioalueen (kohde 2) sijainti on merkitty karttaan vaaleanpunaisella ja selvitysalueen rajat violetilla. Taustakartan lähde: Maanmittauslaitoksen maastokartta 2023.

Kohteen pinta-ala on 0,06 hehtaaria.

Avokallio edustaa luontotyyppien uhanalaisuudenarvioinnissa (Kontula & Raunio, 2018) luontotyyppiä karut poronjäkälä-sammalkalliot, joka on valtakunnallisesti elinvoimainen (-silvälläpidettävä) eli luokitus LC (LC-NT) ja Etelä-Suomessa silvälläpidettävä (-vaarantunut) eli luokitus NT (NT-VU).

Luontoarvaluokitus luokka 4: Monimuotoisuutta tukevat kohteet.

Avokallioalue erottuu ympäristöstään luonnontilaisuutensa puolesta. Kalliolla ei kasva puustoa, katajaa lukuun ottamatta. Aluskasvillisuus on pääasiassa poronjäkälää (Kuva 14).

Kuva 14. Kallioalueen (kohde 2) kasvillisuutta.

Suositus: Kohde 2 on suositeltavaa säilyttää rakentamisen ja muiden maankäytönmuutosalueiden ulkopuolella.

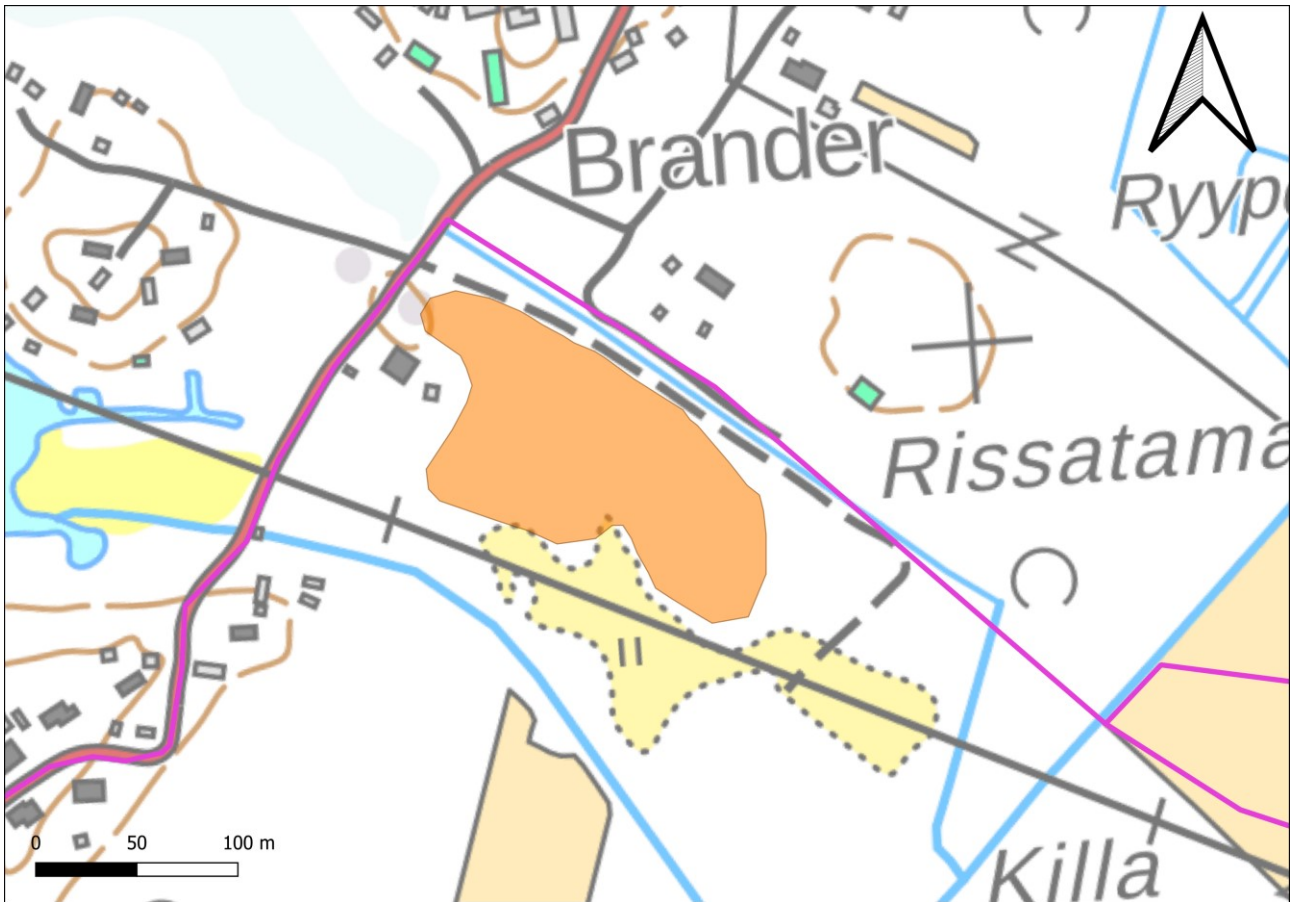
Sweco | Mn-Tko tasoristeyturvallisuuden parantaminen RaS3 II OT1

Työnumero: 25006741-001

Päiväys: 13.10.2023

Versio: 2

Kohde 3: Saniaislehto.

Kuva 15: Saniaislehdon (kohde 3) sijainti on merkitty karttaan oranssilla ja selvitysalueen rajat violetilla. Taustakartan lähde: Maanmittauslaitoksen maastokartta 2023.

Kohteen pinta-ala on noin 1,5 hehtaaria.

Luonnonsuojelulain 64 §:n kohde.

Puustoltaan tervaleppävaltainen saniaislehto edustaa luontotyyppien uhanalaisuudenarvioinnissa (Kontula & Raunio, 2018) luontotyyppiä kosteat keskiravinteiset lehdot, joka on sekä valtakunnallisesti että Etelä-Suomessa määriteltä silmälläpidettäväksi (NT).

Luontoarvoluokitus luokka 1: Lainsäädännöllä turvatut kohteet.

Selvitysalueen osalla 1 voimalinjan pohjoispuolella kasvaa ojanreunuspuustosta metsittynyttä puustoltaan tervaleppävaltaista saniaislehtoa. Puusto on pääosin nuoren metsän ikäistä tervaleppää, mutta myös yksittäisiä varttuneita koivu ja tervaleppäyksilöitä esiintyy. Koivua, pihlajaa ja tuomea esiintyy sekapuina, usein kuitenkin taimikokoisina nuorina yksilöinä. Lehto vaikuttaa syntyneen luontaisesti metsittymällä vanhalle peltoalueelle, minkä huomaa edelleen puiden sijoittumisesta enimmäkseen vanhojen ojien varsille. Tervalepät ovat melko tasaikäisiä, joskin uutta nuorta puustoa syntyy jatkuvasti lisää. Lahopuun määrä on varsin vähäistä, vaikka osa puista kasvaakin vinossa tai nojaten toisiinsa.

Sweco | Mn-Tko tasoristeyturvallisuuden parantaminen RaS3 II OT1

Työnumero: 25006741-001

Päiväys: 13.10.2023

Versio: 2

Tervaleppälehdon alue on osin viidakkomaista ryteikköä, jonka aluskasvillisuus on lehdolle tyypillistä ruohovaltaista kasvillisuutta, mm. vadelmaa ja saniaisia (Kuva 16). Lehdon kenttäkerroksen valtalajeja ovat mm. soreahiirenporras, metsäalvejuuri, isoalvejuuri ja käenkaali. Voimalinjan pohjoispuolen lehdon alueelle on levinnyt osin myös jättipalsamia (haitallinen vieraslaji), joskaan ei vielä tiheänä kasvustona. Alueella esiintyy myös hiukan terttuseljaa.

Kuva 16. Voimalinjan pohjoispuolen vanhalle peltoalueelle kasvanutta tervaleppälehtoa selvitysalueella 1.

Luonnontilaiset ja luonnontilaiseen verrattavat tervaleppämetsät ovat luonnonsuojelulain (9/2023) 64 §:n mukaisia luontotyyppejä. Uuden luonnonsuojeluasetuksen luonnoksen (Valtioneuvosto, 2023) 5 §:n mukaan luonnonsuojelulain 64 §:n mukaiset tervaleppämetsät *"käsittävät tervaleppävaltaiset metsät ja suot: tervaleppäkorvet, tervaleppäluhdet ja tervaleppälehdot. Rantojen kapeita, vain muutamien metrien levyisiä tervaleppäesiintymiä ei lueta tervaleppämetsiksi. Tervaleppäkorvet ovat lehto- tai ruohokorvia, joiden kasvillisuutta luonnehtivat kostean kasvupaikan ruhot tai saniaiset. Tervaleppäluhdille on ominaista märkyys ja pysyvä pintavesien vaikutus. Vallitsevana aluskasvillisuutena voi olla esimerkiksi saniaisia, keltakurjenmiekkää, korpikaislaa, järvikortetta, järviruokoa tai saroja. Tervaleppälehdot ovat kosteita tai tuoreita lehtoja, joiden kasvillisuus on saniais- tai suurruohovaltaista. Tervaleppäkorvet, -luhdet ja -lehdot sijaitsevat tyypillisesti rannoilla tai soiden reunoilla. Ne esiintyvät usein yhdessä muodostaen suojeltavan*

ekologisen kokonaisuuden, johon luetaan myös tervaleppämetsien reunojen nuoret sukkessiovaiheet. Tervaleppämetsät ovat herkkiä vesitalouden muutoksille.”

Kohde 3 täyttää tämän luontoselvityksen perusteella Luonnonsuojelulain 64 §:n mukaisen luonnontilaiseen verrattavan tervaleppämetsän tunnusmerkit. Luonnonsuojelulain (9/2023) perusteella Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi päättää suojella tervaleppämetsän luonnontilaisen tai luonnontilaiseen verrattavan esiintymän, joka on kyseisen suojellun luontotyypin (tervaleppämetsät) säilymiselle tärkeä: Luonnonsuojelulain 64 §:n mukaan ”Suojelupäätöksessä on määriteltävä suojellun luontotyypin esiintymän rajat. Suojellun luontotyypin esiintymää ei saa hävittää eikä heikentää. Kielto tulee voimaan, kun päätös on annettu tiedoksi alueen omistajille ja haltijoille. Edellä 2 momentissa tarkoitettu päätös on voimassa valituksesta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin päättä. Päätöksestä on tehtävä merkintä kiinteistörekisteriin. Jos 2 momentissa tarkoitettulla päätöksellä määritelty suojellun luontotyypin esiintymä on menettänyt merkityksensä luontotyypin suotuisan suojelutason saavuttamiselle tai säilyttämiseksi, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi lakkauttaa esiintymän suojelun. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettujen luontotyyppien määrittelyperusteista.” Laissa viitattu valtioneuvoston asetus (luonnonsuojeluasetus) on vasta ollut lausunnoilla, ja lausunnoilla olleessa versiossa (Valtioneuvosto, 2023) olleeseen tervaleppämetsän määritelmään on edellä viitattu ja se on otettu huomioon tämän luontoselvityksen kohderajausharkinnassa.

Suositus:

Kohdetta 3 tulee ottaa suunnittelussa huomioon luonnonsuojelulain 64 §:n mukaisena luontotyyppikohteena, jota koskee luonnonsuojelulain 64 §:n mukainen heikennys- tai hävityskielto, vaikkakaan ei ole tiedossa, että ELY-keskus olisi tehnyt kohteelle luonnonsuojelulain 64 §:n mukaisen suojelupäätöksen. Näin ollen kohteen maankäyttöä ei tule muuttaa eikä kohteen puustoa hakata ilman, että asiasta ensin pyydetään alueellisen ELY-keskuksen näkemys. ELY-keskus viimekädessä ratkaisee, onko kyseessä luonnonsuojelulain 64 §:n mukainen luontotyyppikohte ja onko suunniteltu maankäyttö kohteella hyväksyttävää.

4. LIITO-ORAVA

4.1 Johdanto

Liito-orava (*Pteromys volans*) on luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteen IV (a) laji. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikat on suojeltu luonnonsuojelulain 78 §:n 2 momentin nojalla. Sen mukaan näiden paikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Liito-orava on luokiteltu Suomessa uhanalaiseksi (VU) (Hyvärinen, ym. 2019). Liito-orava elää kuusivaltaisissa sekametsissä, joissa on lehtipuustoa (haapa, koivu, leppä) ja kolopuustoa (Hanski ym. 2001). Liito-oravat suosivat vanhoja metsiä. Liito-oravan levinneisyys Suomessa ulottuu etelärannikolta linjalle Oulu-Kuusamo (Hanski ym. 2001). Paras ajankohta liito-oravainventointiin on keväällä lumien sullettua (Sierla ym. 2004). Vaikka selvitysalue sijaitsee saarella, johon ei ole puustoista liitoyhteyttä, Lampaluodon saarella on havaittu liito-oravaa vuonna 2023 (Marko Takala Sweco Finland Oy 2023, julkaisematon).

4.2 Aineisto ja menetelmät

Tässä alkusyksystä tehdyssä selvityksessä keskityttiin vain liito-oravalle soveltuvien elinympäristöjen kartoittamiseen mahdollisten lisäselvitysten kohdentamiseksi. Tässä selvityksessä liito-oravapotentialiaalisiksi alueiksi on rajattu ne alueet, jotka asiantuntija-arvion perusteella sopivat liito-oravan elinpiiriin ydinalueiksi ja joilla sitä kautta saattaa olla liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Asiantuntija-arvio perustuu puuston

ikään, rakenteeseen, puulajisuhteisiin sekä yhtenäisen metsäkuvion kokoon ja kytkeytyneisyyteen. Näiden liito-oravalle sopivien elinympäristöjen esiintyminen kartoitettiin maastossa koko selvitysalueella. Apuna käytettiin myös perus- ja puustokarttatarkastelua.

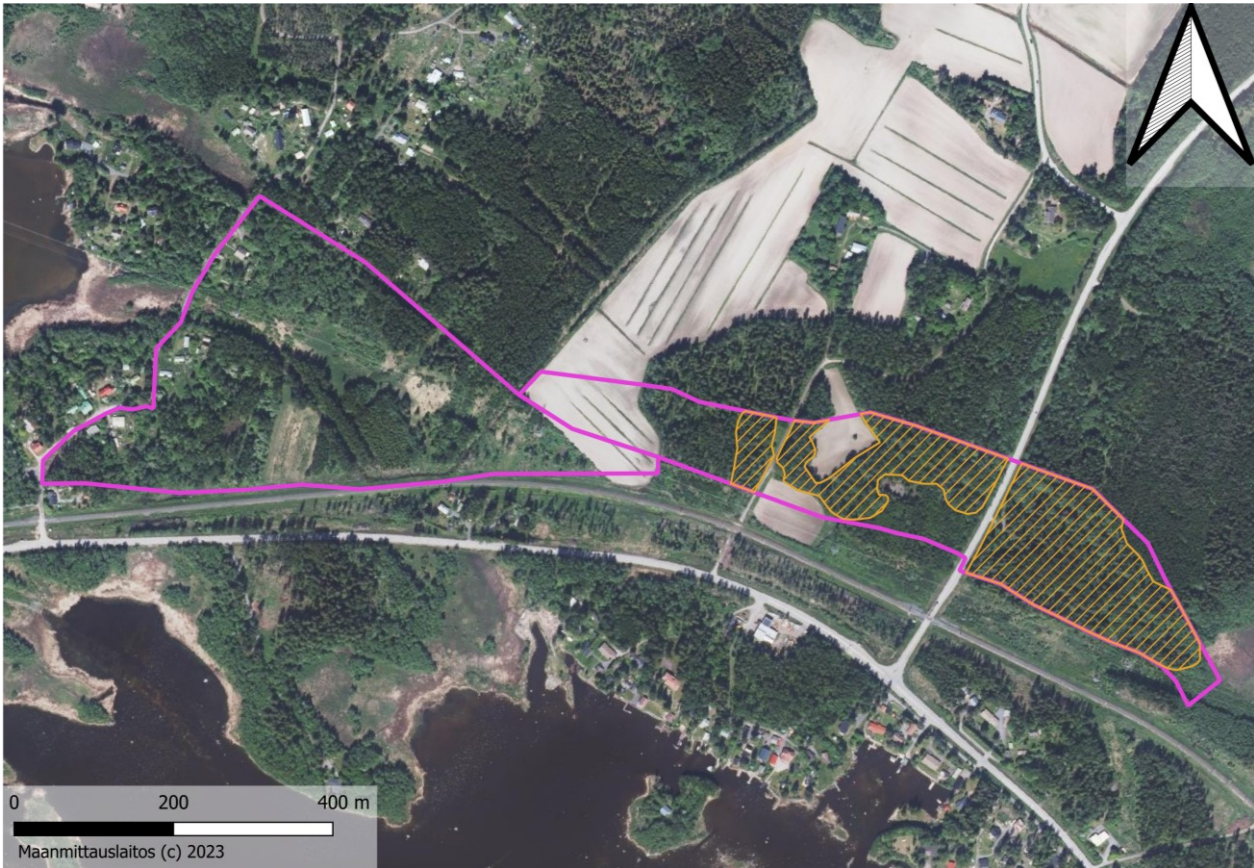
4.3 Tulokset

Selvitysalueen itäosassa (alue 2) havaittiin olevan runsaasti mahdollista liito-oravalle soveltuvaa metsää eli varttuneita tai suurikokoisia kuusia, haapoja ja muuta kuusi-lehtipuusekametsää (Kuva 17 ja Kuva 19). Liito-oravapotentialiset alueet on esitetty seuraavalla sivulla (Kuva 18)

Varsinaisia pesäpaikaksi soveltuvia kolopuita tai risupesä ei havaittu maastoselvityksessä, vaikka näillä potentiaalisesti liito-oravan elinympäristöksi soveltuvilla alueilla esiintyi varttuneita puita ja liito-oravalle soveltuvaa puulajiston vaihtelua sekä jonkin verran lahoppuustoa. Kartoituksen ajankohdan takia liito-oravan mahdollista esiintymistä alueella ei kuitenkaan voitu luotettavasti todeta. Näin ollen on tarpeen tehdä erillisselvityksenä liito-oravan esiintymisen tarkastelu lajille potentiaalisiksi rajatuilla alueilla. Tämä liito-oravan esiintymisen tarkasteluseelvitys voidaan tehdä joko perinteiselle liito-oravakartoitukselle soveltuvaan ajankohtaan keväällä, tai vaihtoehtoisesti koira-avusteisena liito-oravaselvityksenä. Pori-Mäntyluoto-Tahkoluotohankkeen yhteydessä ELY-keskuksen ylitarkastaja Iiro Ikonen on todennut, että liito-oravaselvitys voidaan tarvittaessa tehdä lajille potentiaalisilla alueilla myös koira-avusteisena varsinaisen selvitysjan ulkopuolella, esimerkiksi syksyllä, kunhan käytetään kokenutta lukuisia koira-avusteisia liito-oravaselvityksiä tehnyttä konsulttia.

Kuva 17. Muinaismuistomerkille johtavan polun ympärillä kasvavaa haavikko (osa-alueella 2 selvitysalueen itäosassa) Pohjoisen satamatien itäpuolella).

Kuva 18. Kartta liito-oravalle soveltuvien elinympäristöjen sijainnista selvitysalueella. Liito-oravalle soveltuvat elinympäristöt on merkitty oranssilla, selvitysalueen rajat violetilla.

Kuva 19. Liito-oravalle soveltuvassa metsässä kasvaa yleensä iältään vähintään varttuneita kuusia ja haapoja sekä muuta lehtipuustoa. Paikoin esiintyi myös runsaasti lahoppuuta.

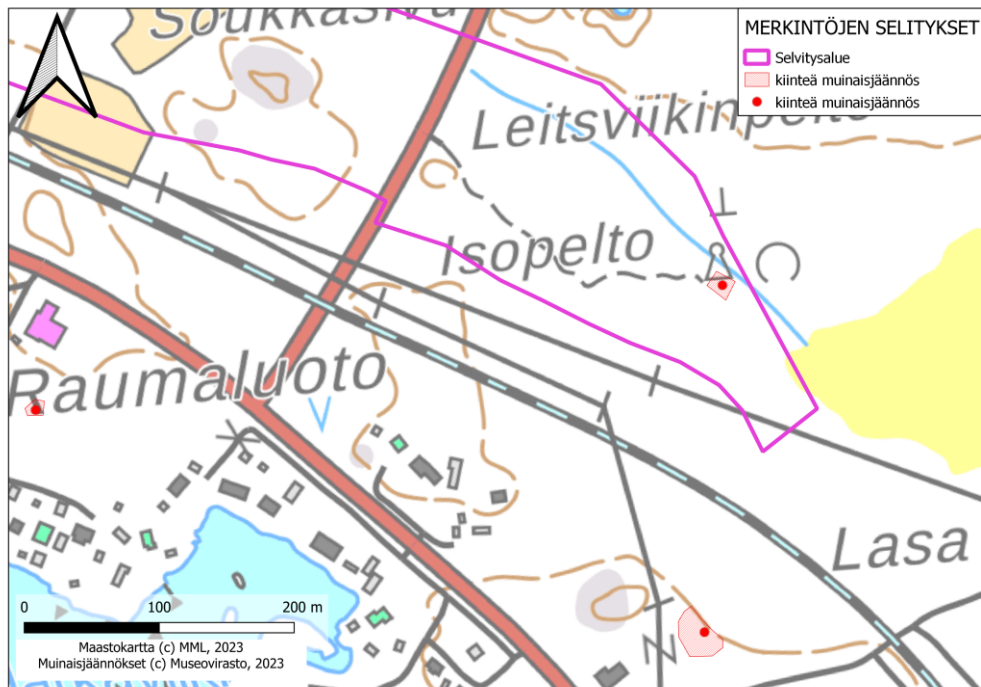
Kuva 20. Liito-oravalle soveltuvaa metsää ovat kuusta ja haapaa kasvavat varttuneet tai vanhat metsät. Näitä esiintyi monin paikoin selvitysalueella 2.

5. MUUT HUOMIONARVOISET LAJIT

Lähtötietojen perusteella ja maastohavainnoinnilla lähtötietojen sijaintitarkkuutta parantaen rajattiin yksi huomionarvoinen linnustoperusteinen luontokohde (kohde 4). Tämän kohteen tiedot on esitetty vain viranomaiskäyttöön tarkoitetussa sensitiivisen lajitiedon liitteessä (liite 1).

6. MUINAISJÄÄNNÖS

Selvitysalueella sijaitsee Museoviraston rajaama muinaisjäännös, joka on ollut käytössä pylväslyhdyn jalustana tai kummelina (Museovirasto 2014). Muinaisjäännös on nähtävissä seuraavassa kuvassa (Kuva 21). Kohteen tarkat koordinaatit ovat saatavissa Museovirastolta Kulttuuriympäristön palveluikkunasta (Museovirasto 2015). Muistomerkillä johtaa nykyisin kävelypolku Pohjoiselta satamatieltä ja muistomerkin viereen on perustettu kohteesta kertova esittelykatos vieraskirjoineen.

Kuva 21. Museoviraston rajaamien muinaisjäännösten sijainnit.

Kuva 22: Muinaisjäännöskohde sijaitsee nykyisin metsän keskellä ja sen viereen on pystytetty kohteesta kertova katos.

7. EPÄVARMUUSTEKIJÄT JA POHDINTAA

Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen maastotöiden selvitykset tehdään yleensä kesä-elokuun aikana kesällä, kun kasvillisuus on kasvanut tarpeeksi talven jälkeen lajien tunnistamiseksi. Tämän selvityksen syyskuinen ajankohta ei ollut aivan optimaalisin alueella laajasti esiintyvien lehtoluontotyyppien kannalta, sillä moni aluskasvillisuuden ruohovartinen kasvilaji oli maastoselvityksen aikana jo lakastumaan päin tai lakastunut. Myös puista pudonneet lehdet saattoivat peittää joitain lehtoluontotyyppeille tunnusomaisia kasveja alleen, vaikka ruska-aika ei ollut vielä alkanut. Lämpimän syksyn vuoksi luontotyyppiselvityksen teko syyskuussa oli kuitenkin vielä mahdollista, joskin kasvien lakastuminen vaikutti jonkin verran siihen, kuinka tarkkaa kasvillisuuteen perustuvaa ravinteisuusarviotarkastelua luontotyypeistä oli mahdollista tehdä. Ajankohdasta johtuvista haasteista ja rajoitteista huolimatta huomionarvoisten kasvillisuus- ja luontotyyppikohteiden tunnistaminen ja erityisesti lakisääteisti suojeltujen luontotyyppikohteiden rajaaminen oli mahdollista.

8. YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

8.1 Tehdyt selvitykset

Luontoselvitys sisälsi maastotöinä tehdyt kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen, ja lisäksi selvitysalueen luontoarvoja tarkasteltiin olemassa olevien lähtötietojen perusteella. Tämä luontoselvitys liittyy ratasuunnitelmaan, jonka yhteydessä on jo tarkasteltu ympäröivien alueiden luontotietoja kuten luonnonsuojelualueiden ja vastaavien luonnon arvoalueiden rajauksia, joten niitä ei selvitetty tämän selvityksen yhteydessä.

8.2 Alueen luonnon yleispiirteet

Selvitysalueen metsät ovat pääosin lehtipuuvaltaisia, paikoin kuusivaltaisia nuoria tai varttuneita kasvatusmetsiä, joista monet ovat syntyneet peltojen metsittyessä. Sekapuuna esiintyy paikoin mäntyä. Alueen metsissä on pääasiassa niukasti lahoppua.

Selvitysalueella ei ole jokia eikä luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia noroja tai puroja. Selvitysalueilla ei luontoselvityksen perusteella ole lähteitä, lähteikköjä eikä tihkupintoja. Selvitysalueilla ei ole luonnontilaisia tai sen kaltaisia soita eikä järviä tai lampia, vaikka selvitysalueen osa 2 rajautuu idässä suoalueeseen.

8.3 Tulokset

Luontoselvityksen maastotöissä selvitysalueella havaittiin luonnonsuojelulain 64 ja 65 §:n luontotyyppikohteita (kohteet 1 ja 3). Vesilain 2. luvun 11 §:n pienvesikohteita tai vesilain 3. luvun 2. §:n yleisen vesilupatarpeen alaisia luonnontilaisia tai sen kaltaisia puroja ei havaittu selvitysalueella. Luontoselvityksen maastokäynnillä selvitysalueella ei havaittu valtakunnallisesti ja alueellisesti uhanalaisia tai silmälläpidettäviä eikä lakisääteisesti suojeltavia kasvilajeja (luontodirektiivin liitteiden II ja IV b lajeja tai rauhoitettuja tai erityisesti suojeltuja kasvilajeja). Laji.fi-tietokannan (4.9.2023) mukaan selvitysalueilla tai niiden lähiympäristössä ei ole uhanalaisten, silmälläpidettävien, rauhoitettujen, erityisesti suojeltujen tai luontodirektiivin liitteisiin IV tai II kuuluvien kasvilajien tunnettuja esiintymispaikkoja.

Selvitysalueella 1 kasvaa monin paikoin jättipalsamia, joka on haitallinen vieraslaji, sekä terttuseljaa, joka on mainittu kansallisessa vieraslajistrategiassa vaikkakaan ei ole kansallisessa tai EU:n vieraslajiluettelossa. Lajit ovat alueella yleisiä, ja metsäalueilla esiintyessään melkoisen vaikeakulkuisissa paikoissa, joten niiden

hävittäminen olisi haastavaa. Rakennettaessa ja maita siirrellessä tulee huolehtia, että ei siirretä samalla näitä haitallisia vieraslajeja uusille alueille. Tämän suunnittelussa kannattaa huomioida muun muassa Vieraslajiportaalin (Vieraslajit.fi 2023) ohjeet. Vieraslajiesiintymiä havaittiin erityisesti selvitysalueen länsiosassa, lähellä Betlehemintietä.

Liito-oravapotentiaalin maastaselvityksessä ei havaittu varsinaisia pesäpaikaksi soveltuvia kolopuita tai risupesä, vaikka näillä potentiaalisesti liito-oravan elinympäristöksi soveltuvilla alueille esiintyi varttuneita puita ja liito-oravalle soveltuvaa puulajiston vaihtelua sekä jonkin verran lahoppuustoa. Kartoituksen ajankohdasta johtuen liito-oravan mahdollista esiintymistä alueella ei kuitenkaan voitu luotettavasti todeta. Näin ollen on tarpeen tehdä erillisselvityksenä liito-oravan esiintymisen tarkastelu lajille potentiaalisiksi rajatuilla alueille (Kuva 18). Tämä liito-oravan esiintymisen tarkasteluseelvitys voidaan tehdä joko perinteiselle liito-oravakartoitukselle soveltuvaan ajankohtaan keväällä, tai vaihtoehtoisesti koira-avusteisena liito-oravaselvityksenä. Pori-Mäntyluoto-Tahkoluotohankkeen yhteydessä ELY-keskuksen ylitarkastaja Iiro Ikonen on todennut, että liito-oravaselvitys voidaan tarvittaessa tehdä lajille potentiaalisilla alueille myös koira-avusteisena varsinaisen selvitysajan ulkopuolella, esimerkiksi syksyllä, kunhan käytetään kokenutta lukuisia koira-avusteisia liito-oravaselvityksiä tehnyttä konsulttia.

Vain viranomaiskäyttöön tarkoitettuun sensitiivisen lajitiedon liitteessä (liite 1) on esitetty sensitiiviseen lintulajitietoon perustuva huomionarvoinen luontokohde (kohde 4).

8.4 Luontoarvojen huomiointi suunnittelussa

Luontoselvityksessä rajatuista neljästä huomionarvoisesta luontokohteesta kohteet 1–3 on esitetty liitteen 1 kartalla sekä kohde 4 salassa pidettävän viranomaisliitteen (liite 1) kartalla. Raportin kohdekuvauksissa on annettu suositus kohteiden huomioimisesta suunnittelussa. Luontoselvityksessä tunnistetut luontokohteet on luokiteltu eri arvoluokkiin (luokat 1–4) soveltaen oppaan Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle (Mäkelä & Salo, 2021) ohjeistusta. Tämän luontoselvitysraportin kohdekohtaisissa huomiointisuosituksissa on pyritty soveltamaan kyseisen oppaan ohjeistusta. Kohdekuvauksissa on pyritty kuvaamaan ja huomiointisuosituksissa huomioimaan kunkin kohteen mahdollisen lakien ja asetusten antama suoja. Osaltaan luontokohteiden huomiointitarkkuus riippuu kunkin suunnitteluvaiheen tarkkuustasosta, mistä lisätietoa saa tarvittaessa kyseisen oppaan (Mäkelä & Salo, 2021) luvusta 7 ja etenkin oppaan taulukoista 7.1. Oppaan taulukosta 7.2. puolestaan saa lisätietoa erilaisten luontokohteiden huomiointitavoista mm. kaavamääräyksiä muotoiltaessa. Kohteiden 1–4 lisäksi suunnittelussa tulee huomioida kartassa (Kuva 17) esitetyt liito-oravalle potentiaaliset alueet. Mikäli niille suunnitellaan ratasuunnitelmassa maankäytön muutoksia kuten hakkuita, tulee alueille laatia varsinaisen liito-oravaselvitys (perinteisellä tai koira-avusteisella menetelmällä) mahdollisten luonnonsuojelulain 78 §:n suojaamien liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen tunnistamiseksi / poissulkemiseksi.

9. LÄHTEET

- GTK, 2023. Maankamara-karttapalvelu. Saatavissa: <https://gtkdata.gtk.fi/maankamara/> (luettu 4.10.2023)
- Hanski, I., Henttonen, H., Liukko, U.-M., Meriluoto M. & Mäkelä A., 2001. Liito-oravan (*Pteromys volans*) biologia ja suojelu Suomessa. Suomen ympäristö 459, Luonto ja luonnonvarat, 130 s.
- Hyvärinen, E., Juslen, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.), 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.), 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.
- Luonnonsuojeluasetus (14.2.1997/160). <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19970160#a160-1997> (luettu 11.9.2023).
- Luonnonsuojelulaki 9/2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2023/20230009> (luettu 4.10.2023).
- Luonnonvarakeskus, 2023. Luken monilähteisen VMI:n (MVMI) katselupalvelu (WMS). [https://tekninenalusta.paikkatietoalusta.fi/aineisto/523e73d4-52bb-4065-a033-16887de50342/luken-monil%c3%a4hteisen-vmi%3an-\(mvmi\)-katselupalvelu-\(wms\)](https://tekninenalusta.paikkatietoalusta.fi/aineisto/523e73d4-52bb-4065-a033-16887de50342/luken-monil%c3%a4hteisen-vmi%3an-(mvmi)-katselupalvelu-(wms)) (luettu 6.9.2023).
- Metsäkeskus. 2023. Erityisen tärkeät elinympäristökuviot-karttapalvelu. <https://metsakeskus.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=a29ae4c4eb7240f0895d4ff93f04df1c> (luettu 25.9.2023).
- Museovirasto. 2014. Arkeologisen kohteen tarkastus. https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/raportti/read/asp/hae_liite.aspx?id=120052&tyyppi=pdf&kansio_id=609 (luettu 29.9.2023).
- Museovirasto. 2015. Pori – Kiinteä muinaisjäännös – Koskelo. https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/mjreki/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1000023766 (luettu 29.9.2023).
- Mäkelä K. & Salo P. 2021. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 47 | 2021. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle (helsinki.fi)
- Pohjois-Karjalan lintutieteellinen yhdistys. 2002. Petolinnut ja metsätalous. <http://www.pkltty.fi/download/Siipirikot-2001-2010/SR-2002-2-Petolinnut-ja-Metsatalous.pdf> (luettu 26.9.2023).
- Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. & Nironen, M., 2004. Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. Suomen ympäristö 742, Luonto ja luonnonvarat, s. 114.
- Suomen Lajitietokeskus, 2022. Suomen Lajitietokeskus sensitiivinen lajitieto, lajilista 2022. https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fcms.laji.fi%2Fwp-content%2Fuploads%2F2022%2F12%2FSuomen_Lajitietokeskus_sensitiivinen-lajitieto_lajilista_2022.xlsx&wdOrigin=BROWSELINK (luettu 28.9.2023).
- Suomen Lajitietokeskus, 2023a. Jättipalsami. <https://laji.fi/taxon/MX.39158> (Luettu 4.10.2023).
- Suomen Lajitietokeskus, 2023b. Laji.fi -portaali. <https://laji.fi/> (salatun ja karkeistetun aineiston tietopyynnöt tehty 4.9.2023).
- Suomen Lajitietokeskus, 2023c. Terttuselja. <https://laji.fi/taxon/MX.39336>. (Luettu 28.9.2023).

Sweco Infra & Rail, 2022. Pori-Mäntyluoto-Tahkoluoto tasoristeysten turvallisuuden parantaminen, luontoselvitys. Väylävirasto. 7.9.2022.

SYKE ja ELY-keskukset. 2023. Natura-alueiden sijaintikartta sekä tietolomakkeiden julkiset versiot ja lomakkeiden tiivistelmät.
<https://syke.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=831ac3d0ac444b78baf0eb1b68076e1a>
(luettu 22.8.2023).

Valtioneuvosto, 2023. Luonnonsuojeluasetuksen luonnos (uuden, lausunnoilla olleen).
<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=210f3550-de08-4156-acac-02fe07f1fb7c>
(luettu 22.9.2023)

Vieraslajit.fi. 2023. <https://vieraslajit.fi/lajit/MX.38950> (luettu 25.9.2023).

Ympäristöministeriö 2023. Kokemaenjoen suisto. <https://www.ymparisto.fi/fi/luonto-vesistot-ja-meri/luonnon-monimuotoisuus/suojelu-ennallistaminen-ja-luonnonhoito/natura-2000-alueet/kokemaenjoen-suisto> (luettu 26.9.2023).

Heidi Verkkosaari, Luontoasiantuntija, ekologi MMM
Sweco Finland Oy
Tampere